

הערל פרק שמיני יבמות

ע"א

עין משפט גב מצוה

א מ"א מ"ב פ"ט מהלכות
קרבן פסח הלכה ז'
ב מ"ג מ"ד פ"ט מהלכות
קרבן פסח הלכה ז'
ג מ"ה מ"ז פ"ט מהלכות
קרבן פסח הלכה ז'
ד מ"ח מ"י פ"ט מהלכות
קרבן פסח הלכה ז'
ה מ"י מ"ב פ"ט מהלכות
קרבן פסח הלכה ז'
ו מ"ג מ"ד פ"ט מהלכות
קרבן פסח הלכה ז'
ז מ"ה מ"ז פ"ט מהלכות
קרבן פסח הלכה ז'
ח מ"ח מ"י פ"ט מהלכות
קרבן פסח הלכה ז'
ט מ"י מ"ב פ"ט מהלכות
קרבן פסח הלכה ז'
י מ"ג מ"ד פ"ט מהלכות
קרבן פסח הלכה ז'

קונם שאני נהנה
לעירלים. מה שאני נהנה
מן העירלים אסור עלי
בקונם. וקונם הוא לשון
הקדש (ע"ב ב"ב). צריך
להטיף ממנו דם ברית.
מישטין שמה עלה כנשה
היא (שבת קלה). דברה
תורה בלשון בני אדם.
הכי משטעני בני אדם
(נדרים ב.). הלצתו חמה.
שגף ממנו החול ואל
מגופו (שבת קלז).

מוסף רש"י

קונם שאני נהנה
לעירלים. מה שאני נהנה
מן העירלים אסור עלי
בקונם. וקונם הוא לשון
הקדש (ע"ב ב"ב). צריך
להטיף ממנו דם ברית.
מישטין שמה עלה כנשה
היא (שבת קלה). דברה
תורה בלשון בני אדם.
הכי משטעני בני אדם
(נדרים ב.). הלצתו חמה.
שגף ממנו החול ואל
מגופו (שבת קלז).

בו המרת דת פוסלת בו'. זו דכל ערל לא צעו למדרש הכי דאין
ערלות פוסלת צמעשר דלמורמא דרשינן ומוקמינן ליה לחייב
צמנה ומרור ומנו דצן נכר לא שייך למדרש הכי זו אינו אוכל אכל
אוכל הוא צמנה ומרור דלאשמועינן דלא אסור צמנה ומרור לא

אליטריך דלמו מנה ומרור קדושה
אית צבו ואי צעו למימר אכל חייב
צמנה ומרור פשיטא הוא דחייב
לעשות תשובה ולקיים כל המצוות וצו
דמושב ושכיר פי' צקונטרס דלא דרש
מידי משום דאוקימנא (לעיל דף ע"ג).
כולה קרא לגזירה שיה ועקרין ליה
מפשטיה לגמרי ונראה שר"ל דליידי
דכתביה רחמנא צערל וצן נכר כתביה
נמי צמושב ושכיר וכה"ג אמר לקמן
(דף ע"ג). ליידי דכתביה והנותר כתיב
נמי ממנו ומיהו לא הוי מנש כי הכא
דחתם הוי כמו פטרה שגאמרה ונשתי
בצביל דבר שנתחדש צה ור"ת מפרש
דצו דמושב ושכיר לגופיה כדאמר
לקמן (שם) גצי תלתא ממנו חד
לגופיה ואית ספרים דגרסי הכא זו

דערל וצן נכר זו אין אוכל אכל
אוכל צמנה ומרור וצו דצמנה ושכיר
צו המרת דת פוסלת וכן ככל הספרים
בסוף מ"י שהיה טמא (פסחים דף ע"ג
וה) וכן משמע בפרק כל שעה (שם דף
כח:) ובערבי פסחים (שם דף קכ:).
דמתרבייהו צו דערל וצן נכר דרשינן
אכל אוכל צמנה ומרור ומיישב ר"י
הגירסות דשייך דמושב מצו דצן נכר
לידרוש אכל אוכל צמנה ומרור
לאשמועינן דחייב לאכול צמנה ומרור
אם עשה תשובה אע"ג דצפסח אין
אוכל שהיה מומר צעט עשיית פסח
וצו דמושב ושכיר נמי שייך למדרש מיניה
צו המרת דת פוסלת דצמושב ושכיר
עובד כוכבים איירי כדפרישית לעיל:

ואין המרת דת פוסלת במעשר.
בסוף מ"י שהיה טמא (פסחים
דף ע"ג). ור"ת צביל דצפסח ואין
המרת דת פוסלת דצמושב ושכיר
ממעטינן תרבייהו מחד צו דצו משמע
צו ולא דצברים אחרים ואליטריך
למעוטי תרבייהו תרומה דלא גילף
בגזירה שיה דמושב ושכיר ומעשר
בגזירה שיה דצמושב ושכיר ממנו:

דאי בתב רחמנא ערל בו'. אע"ג
דליטריך למכתב תרבייהו
משום צו דליטריך למכתב דתרבייהו
(ה) דהיה לכותבם צקראי דלריכי:
שאני נהנה בו'. לא גרס שאני דאם
כן לא הוי נדר דהיינו דבר שאין צו ממש
שאיין אסור על עצמו כלום כמו שאני
ישן דלא אסור כלום אי לא אסור קונם
עניי בשינה כדאמר בריש אלו מותרין
(גדלים י"ג). אלא אומר ר"ת דגרס שאני
נהנה כלומר מה שאני נהנה יהא עלי
קונם ומיהו גרס ספיר שאני דאין
לרך התנא לקדקק בלשון כדאשכחן
בפ' בתרא דנדרים (דף קכ: פא:) קונם
שלא אסתן מצן לפני צהמתך ובצבועות
בפ"ג (דף כ"ג). הרי עלי שלא לאכול
צבר ושלא לשמות יין דכהאי גוונא לא
חל המדרש: ויהי מו"ץ נינהו והתנן
מעת

קונם שאני נהנה. אין להקשות הכי פריך ממדים ללישנא דקרא דצנדרים הלך אחר לשון בני
ליה מקרא שנאמר כי כל הגויים ערלים וכל צית ישראל ערלי לצ ואין להקשות מוכל ערל לא
לישראל ויש מקומות שהתנא לומר מדרים מלישנא דקרא כגון הכא ובריך פסחים (דף כ"ג). גצי
קממע לן דלור כוכבים אור הוא למאי נפקא מינה לנודר כדמתן הנודר מן האור אסור באורן של כוכבים
ולשון ידוע מיימי ספיר ראייה מלישנא דקרא אכל צמקום שלשון בני אדם חלוק מלישנא דקרא צנדרים
הלך אחר לשון בני אדם: דלומר דאמר משקלי (ערכין דף ע"ג): דלוריימא היד עד הפרק צנדרים
הלך אחר לשון בני אדם:

המרת דת פוסלת. דאם המיר דמו ונתכרו מעשיו לצניו צעשמיס
אמר רחמנא לא יאכל צו: ה"ג כל ערל לא יאכל צו למה לי. צו מאי
ממעט. ולא גרסינן דמושב ושכיר כלל דהא אוקימנא כולי קרא לג"ש
ועקרין ליה מפשטיה לגמרי: ממנו. אל תאכלו ממנו נא. כיון דאמרת

צו למעוטי ממנו נמי למעוטי משמע:
לדבריה כו'. לקמן בפרקין (דף ע"ג).
תלתא ממנו כתיבי צפסח כו': ורבי
עקיבא האי סושב ושכיר דפסח מאי
עבדי ליה. הא ליכא לאוקמי צעבד
עבדי כלל: לאיחוי ערבי ווגעוטי
מהול. שלא יאכל צפסח: געוטי. שם
אומה שמוהלין עצמן: והני מולין
נינהו. בתמיה ולי' למעוטינהו הא
ערלים נינהו ומכל ערלי' מימעטי:
צערלי ישראל. לענין נדר מולין נינהו
דלך אחר לשון בני אדם וישראלים
לא קרי להו ערלים ועובדי כוכבים
לא קרי להו מולין: וקטן שנוגד
מהול. וקסבר ר"ע קטן שנוגד מהול
כריף להטיף ממנו דם ברית: ור"א.
דלא ממעט להו איל לטעמיה דאמר
בהחולץ גר שמל ולא טבל גר מעליא
הוא וצקטן מהול סבירא ליה א"ל
להטיף ממנו דם ברית: קטן על
מוך שמנה: מהו לסוכו שמן של
תרומה. דקיימא לן (שבת דף פ"ה).

דסיכה כשתיה דנפקא לן מותצא
כמיס צקרו וכשמנ צעלמומיו:
מעצבא. מאכילת תרומה: אין לי.
לעבד צפסח אלא מילת זכריו שיש
לו צעט עשיה גצי מילת זכריו
כתיב (שמות יג) ואי יקרב לעשותו
והיינו שחיטה וגבי עבדיו כתיב (שם) אז
יאכל צו דלפילו לא הוה ליה עבד
צעט עשיה והיה לו צעט אכילה
מעבדו מן אכילת פסחו: מנין לישן
כו'. דגבי צניס נמי אם ראי ליומל
צעט אכילה ולא היה לו צעט
עשיה מנין מעבדו מאכילת פסחו:
סמולד לומר אז או. אז יקרב לעשותו
אז יאכל צו: אלא זכריו. דמצינן
להו צעט אכילה אלתא דלא הו
צעט עשיה הכי דמי לאו דליתילוד
צניי צניי: אלא הכא כשחללנו חמה.
שהיה חולה ונתרפא ונתחללה ונשתלפה
ממנו חמה: וניסוב ליה כל שצעה.
ואי צניי צניי איתפח אחי מעבד ליה
מאכילה אחי לא מטא ומניה דגניא
לקמין יוס הצרחתו כיוס הולוד דעד ו'
יומי לא מהלינן ליה: דיהיבין ליה.
שכבר נתפסא זה שמונה ימים ומל
שמיני שלו להיות ערב הפסח: ונימהליס
מזפרא. וכיון דמזפרא צר מהילא
הוא אשתכח דמעבד ליה מעשיה
ולמה לי קרא לרבוויי שעת אכילה:
מעת

ביני אלא זכריו דאיתנהו בשעת אכילה וליתנהו בשעת עשיה היכי
משכחת לה לאו דאתילוד בין עשיה לאכילה ש"מ ערלות שלא בזמנה
הויא ערלות אמר רבא ויתסברא יהמול לו כל זכר אמר רחמנא ואו
יקרב לעשותו והאי לאו בר מהילא הוא אלא הכא במאי עסקינן
כגון שחלצתו חמה וניתוב ליה כל שבעה (דאמר שמואל חלצתו חמה
נותנין לו כל שבעה) דיהיבין ליה כל שבעה ונימהליה מצפרא בעינן
מעת

קונם שאני נהנה. אין להקשות הכי פריך ממדים ללישנא דקרא דצנדרים הלך אחר לשון בני
ליה מקרא שנאמר כי כל הגויים ערלים וכל צית ישראל ערלי לצ ואין להקשות מוכל ערל לא
לישראל ויש מקומות שהתנא לומר מדרים מלישנא דקרא כגון הכא ובריך פסחים (דף כ"ג). גצי
קממע לן דלור כוכבים אור הוא למאי נפקא מינה לנודר כדמתן הנודר מן האור אסור באורן של כוכבים
ולשון ידוע מיימי ספיר ראייה מלישנא דקרא אכל צמקום שלשון בני אדם חלוק מלישנא דקרא צנדרים
הלך אחר לשון בני אדם: דלומר דאמר משקלי (ערכין דף ע"ג): דלוריימא היד עד הפרק צנדרים
הלך אחר לשון בני אדם:

קונם שאני נהנה. אין להקשות הכי פריך ממדים ללישנא דקרא דצנדרים הלך אחר לשון בני
ליה מקרא שנאמר כי כל הגויים ערלים וכל צית ישראל ערלי לצ ואין להקשות מוכל ערל לא
לישראל ויש מקומות שהתנא לומר מדרים מלישנא דקרא כגון הכא ובריך פסחים (דף כ"ג). גצי
קממע לן דלור כוכבים אור הוא למאי נפקא מינה לנודר כדמתן הנודר מן האור אסור באורן של כוכבים
ולשון ידוע מיימי ספיר ראייה מלישנא דקרא אכל צמקום שלשון בני אדם חלוק מלישנא דקרא צנדרים
הלך אחר לשון בני אדם: דלומר דאמר משקלי (ערכין דף ע"ג): דלוריימא היד עד הפרק צנדרים
הלך אחר לשון בני אדם:

תורה אור השלם

1. ובי גזר אהרן גר
ועשה פסח לז' המול לו
כל זכר ואי יקרב לעשותו
ודקה באורן הקרין וכל
ערל לא יאכל בו.
2. שבות יב מה
אמרו רבא כגון שהיו אביו
ואמו רבי אכל הכא רבה הוא
דמטיק כגון שחללנו חמה,
(ס) שבת קלה. ובס"א כל זה
אינו (ס) ס"א וצנטי,
(ח) שמונת יום, (ז) מהללס
קטן, (ט) וצ"ג, (ט) וצ"ע
מוס' ע"ז מ. ד"ה ה"ג
קונם).
3. איש איש מקורע אהרן
והוא צרוע או נב
בקרשים לא יאכל עד
אשר יטהר ודגנע בכל
טמא נפש או איש אשר
תצא מגופו שבת ירע.
4. ויקרא כב
וכל זר לא יאכל קדש
תושב ברוך וקביר לא
יאכל קדש: ויקרא כב'
תושב וקביר לא
יאכל בו: שבות יב מה
6. וכל עבד איש מקנת
קסף ומקתה ארו אז
יאכל בו: שבות יב מה

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה דלי ווי'
מתרבייהו היה ליה
לכותבם: